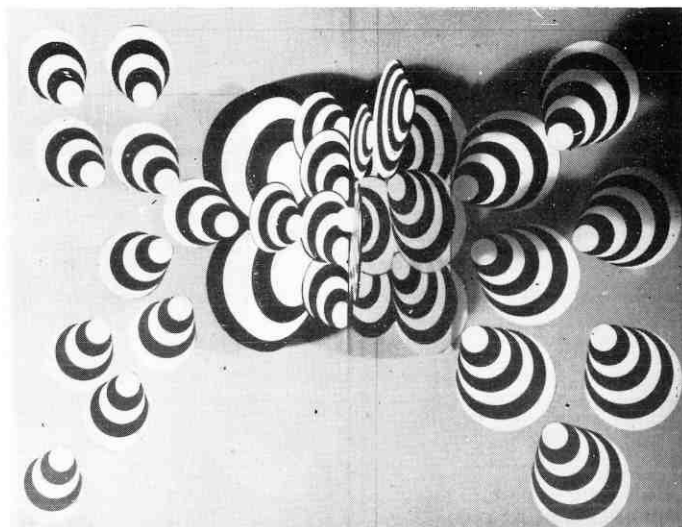

89

6. zagrebački salon

situacija 70/71

slikarstvo
kiparstvo
grafika
primijenjena umjetnost

zdenko rus

Upravo zbog svoje »raščetrovosti«, 6. zagrebački salon djelovao je u odnosu na prethodne obuhvatnije, problematskije, otvorenije, elastičnije; sugerirao je izuzetno živu likovnu aktivnost jedne sredine intenzivirajući je osebnim trodimenzionalnim vremenskim sklopom prošlosti, sadašnjosti i budućnosti razgranavši se retrospektivno (Kritička retrospektiva »Zemlja«), prospektivno (Situacija 70/71) i perspektivno (Prijedlog). Međutim, izoliranjem pogleda na samo jedan od dijelova te četveročlane cjeline, izvanjski viđena živost znatno se smanjuje. Situacija 70/71 (ima li smisla to ublažavati?) vodi gotovo do utrnuća — ne života umjetnosti jedne ipak žive sredine, već njegova intenziteta; i to (ako se tako može kazati) bilo u kvantitativnom ili u kvalitativnom smislu. Ali to je već dublje i obuhvatnije pitanje trenutka suvremene hrvatske umjetnosti, njena stanja i prilika kao i smisla Salona kao Salona. Jedno je sigurno: Salon nikada neće biti istinski odraz istinske situacije kao što ni sam ne može do kraja biti istinski situacioni.

Prije svega (iako je o tome posve deplasirano govoriti) riječ je o krnjosti slike (odsustvo onih bez kojih je nemoguće dati i ostvariti istinsku situaciju suvremene hrvatske umjetnosti) na planu slikarstva, kiparstva i grafike kakvu je pruža Situacija 70/71. Dakako, promatramo li to uporno ponavljajući istog problema dijalektički, mogli bismo ustvrditi da je krnjost vrlo potpuna (štoviše, cjelovita) elika stanja s jasnim »morfološkim« osobinama i posve preciznim značenjem. Nadalje, ako je apstinencija onih mnogih najznatnijih i to starijih i ovoga puta vrlo uočljiva (iako je za svakog Salona rang-lista ponešto izmijenjena) situacija je jednaka i u onih znatnijih ili znatnih i to mlađih ili najmlađih o kojima se, gledajući iz tog ugla, obično vodi manje računa. Njihova se mjesta popunjavaju i rastežu sa više prosječnih djela onih prosječnih i uz to standardnih (što se tiče sudjelovanja), ili pak posve novim imenima od kojih bar polovinu na idućem Salonu (ako se broj apstinenata smanji) nećemo više (i to s pravom) vidjeti. Sve u svemu, fluktuacija na Situaciji 70/71 je suviše velika, a ideali Salona vrlo daleki. A to govori samo o jednome: da koncepciju Salona (odnosno sekcije Situacije) treba i nadalje mijenjati. Ono prvo što se u tom pravcu daje zaključiti jest da Salon (odnosno Situacija) ne može biti puka i pasivna smotra, pokrenuta tek prelijevanjem kroz lakmusov papir žirija i više ili manje darovitim zamislima postave. Čini se da bi zagrebački salon trebao biti niz antisalona. To bi, možda, zadovoljilo sve apstinate, otvorilo mogućnost slobodnih asocijacija, jasnije profiliralo vrijednosti i trenutnu situaciju suvremene hrvatske umjetnosti, kondenziralo i u isto vrijeme otvaralo nejasne fluktuacije umjetničkih koncepcija i struja, dalo Salonu snagu žive i djelatne aktivnosti i snagu

polemičnosti. U prostorni okvir Salona morale bi se neizostavno uključiti i Galerije grada Zagreba. Kazali smo: Situacija 70/71 vodi gotovo do utruća. Doista, impresionirani smo sivilom slikarstva, impresionirani smo sve obuhvatnijim uvenućem kiparstva. Mogli bismo glatko ustvrditi da su vidljivije akcente »chiaro-scuro« sačinjavali — grafika i primijenjena umjetnost. Doduše, to (samo po sebi) može nas obradovati, jer su upravo grafika i primijenjena umjetnost na dosadašnjim Salonima bile najozbiljnijim razlogom zabrinutosti. I. Lovrenčić, M. Šutej, Z. Lončarić, A. Kuduz, Đ. Seder, R. Janjić-Jobo — to su grafici i crtači čiju zrelost i vrijednost (uostalom) nije potrebno posebno dokazivati i potvrđivati. Naša je pak primijenjena umjetnost (po svemu sudeći) konačno izašla iz svoje eminentno manufakturne faze i pretežno keramičkog usmjerenja. Doduše, proboj nije naročito ekstenzivan, dok intenzivnost sačinjavaju plakat (M. Arsovski, B. Bućan) i fotografija (P. Dabac).

Gledajući globalno, naše je slikarstvo u ovome trenutku u neobično specifičnoj situaciji. Postoje, name ozbiljni znakovi vrlo jake akademizacije i provincijalizacije. U rakursu svjetskih izama — nove figuracije (u najširem smislu) i neonadrealizma s jedne i nove geometrije sa druge strane — velika većina naših slikara (naročito mlađih i najmlađih), u potrazi za stilističkom originalnošću ali i jednako tako za motivom, pronalaze neka mukla, vrlo parcijalna rješenja, koja osciliraju negdje na sredini između onoga neo- i njegova prethodnika, izvornog izma. Tako se nađoše na istoj ravnini sa starim figurativcima ekspresionističkog i nadrealističkog smjera. Novi geometričari pak, u traženju još nedefiniranih primarnih struktura i njihovih kolorističkih objavljenja, završavaju u borbi sa materijalom, u uglašavanju i usjajivanju svojih strukturalnih zamisli i ideja — bilo plošnim ili trodimenzionalnim.

U našem kiparstvu, međutim, nema ni tih i takvih osciliranja (ili bolje, nema ih u tolikoj mjeri); i to iz jednostavnih razloga što nova imena (dakako, ona koja su od znatnije vrijednosti) jedva da i pristižu. Nakon Vulasa, V. Lipovac premali je zalag da bi se mogla s optimizmom očekivati kakva vidljivija prekretnica.

Na kraju treba kazati i to da su mnogi prijedlozi iz sekcije Prijedlog bili uspješnije realizacije od mnogih realizacija iz sekcije Situacija, koje i jesu — po svom najvišem određenju — samo prijedlozi.

